

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Lausunto

1 (4)

26.09.2022

ÖFPL/172/03.05.03/2021

YmV@eduskunta.fi

<https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+76/2022>

Asiantuntijalausunto: HE 76/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Pohjanmaan liiton asiantuntijalausunto

Yleiset näkemykset

Pohjanmaan liitto yhtyy ehdotuksen tavoitteeseen edistää luonnon monimuotoisuuden turvaamista sekä sääntelyn kokonaisvaltaisen toiminnallisuuden kehittämisen että suojelukeinojen laajentamisen ja vahvistamisen kautta. Esitämme lähtökohdaksi, että luonnonsuojelualueilla toteutettava suojelu on ainoastaan yksi keino edistää luonnon monimuotoisuutta. Kannatamme varsinkin sitä, että tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan käyttää toimenpiteisiin liittyvää laajempaa harkintaa.

Kokemuksemme mukaan luonnonsuojelussa on varsin tärkeätä ottaa huomioon alueiden erityispiirteet sekä luonnon ja yhteiskunnallisen toiminnan välinen vuorovaikutus, kuten ehdotuksessa esitetään. Tästä löytyy monta hyvää ja toimivaa esimerkkiä Pohjanmaalta. Saaristossa, esimerkiksi Merenkurkun maankohoamisalueella, perinteisiä elinkeinoja harjoitetaan luonnon armolla. Siellä turvallisen lampaanhoidon yhtenä edellytyksenä on se, että tarpeen vaatiessa voidaan harjoittaa myös metsästystä susivahinkojen välttämiseksi. Siksi on todella tärkeätä varmistaa, että luonnonsuojelulain säätäminen on sovitettu yhteen metsästyslain säännösten ja periaatteiden mukaisesti. Näkemyksemme mukaan lain säätämisprosessissa on varmistettava, että luonnonsuojelulain säännökset sallivat suhteellisuus- ja tarkoitussidonnaisuusperiaatteiden soveltamisen, kun arvioidaan metsästyksen sallittavuutta luonnonsuojelualueilla. Lampaanhoidon harjoittamisen edellytykset Merenkurkun saaristossa tulee turvata myös tulevaisuudessa samoin kuin poronhoidon edellytykset turvataan.

Suojelun ylikansallisten vaikutusten parempi huomioiminen luonnonsuojelulaissa

Merenkurkun maankohoamisalueella on myös erityinen merkitys eurooppalaisen alueellisen yhteistyön yhtymänä (EAYY), joka perustuu Suomen ja Ruotsin väliseen sopimukseen vuodelta 2020. Yhtymän tavoitteena on kehittää Itämeren pohjoisosan raja-alueyhteistyötä ja edistää alueen kilpailukykyä.

Seikkaperäiset näkökohdat

Kannatamme erityisesti ehdotuksen 17 §:stä ilmenevää velvoitetta, jonka mukaan luonnonsuojelusuunnittelussa on otettava huomioon taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja sivistykselliset näkökohdat sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet. Pidämme myös tämän asiayhteyden valossa 62 §:ää todella tärkeänä lisäyksenä lakiin.

Kiinnitämme kuitenkin huomiota ehdotuksen riittämättömyyteen mitä tulee mahdollisuuksiin huomioida suojelun kanssa yhteensovittavia muita alueidenkäyttöllisiä intressejä suojelualueiden perustamisvaiheessa. Vastaavat rajoitteet suojelualulle, jotka perustamisen jälkeen on mahdollista toteuttaa erillisellä 62 §:n mukaisena lakkauttamis- tai lieventämismenettelynä tulee olla mahdollista toteuttaa jo suojelualueita perustettaessa. Ehdotuksen 52 § 6 momentti, joka vastaa kumottavan vuoden 1996 lain 17 a §:ää on tältä osin riittämätön ja epä johdonmukainen. Ei ole johdonmukaista, että jo perustettaessa luonnonsuojelualueita tiedossa olevia muita olemassa olevia tai tulevia tärkeitä alueidenkäyttömuotoja ei voitaisi huomioida jo perustamispäätöksessä, vaan näille pitäisi hakea jälkikäteen ja ehdotuksen 62 § mukainen lievennyspäätös vasta sen jälkeen, kun suojelualue on jo perustettu.

Nämä nykyisen ja ehdotetun luonnonsuojelulain heikkoudet korostuvat laajoilla alueilla toteutettavan suojelun osalta silloin kuin alueella on muita olemassa olevia ja tulevia alueidenkäyttöllisiä intressejä, jotka pitää yhteensovittaa suojelualueen kanssa. Ehdotettu normisto on riittämätön huomioimaan sellaisia tulevia alueidenkäyttötarpeita, jotka eivät ole konkreettisesti ja tarkkarajaisesti tiedossa alueen perustamisvaiheessa. Lisäksi suojelualueiden perustamisvaiheessa sallitut poikkeamiset ovat liian suppeat muiden elinkeinojen intressien huomioimiseksi.

Toteamme, että Merenkurkun maankohoamisalueella tulevia tarpeita on vaikea arvioida edes parin vuosikymmenen päähän. Merenkurkku on lisäksi alueena omaleimainen, sillä se on sekä maankohoamisaluetta, jossa luonto ja yhteiskunta muuttuvat nopeasti, että kilpailukykyinen, dynaamisesti yhteen kasvava valtioiden rajat ylittävä alue. Merenkurkku on sen vuoksi hyvin todennäköisesti alue, jossa luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöstä poikkeaminen 62 §:n mukaisesti saattaa tulla ajankohtaiseksi yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamiseksi, ellei tälle hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa. Esitämme, että ympäristövaliokunta huomioi nämä näkökohdat ehdotuksen käsittelyn yhteydessä ja arvioi esityksen riittävyttä tältä osin.

Muutosesitykset

Katsomme, että yllä olevat erityiset perustelut edellyttävät Merenkurkun alueelle erityissäännöksiä, joiden mukaan luonnonsuojeluohjelmien toteuttaminen tapahtuu erilaisin keinoin taloudelliset, sosiaaliset ja rajat ylittävät etunäkökohdat huomioon ottaen. Merenkurkun alueen asema EAYY:nä antaa sille ylikansallisen merkityksen, minkä perusteella säännöksiin tulisi kirjata velvoite konsultoida Ruotsia sellaisista luonnonsuojelusuunnitelmista ja -toimista, joilla voi olla Ruotsiin kohdistuvia ylikansallisia vaikutuksia. Lisäksi lakiin olisi sisällytettävä valtiolle ja viranomaisille nimenomainen velvoite turvata Merenkurkun alueen taloudellisen kehityksen jatkuminen luonnonsuojelulain nojalla tehtävissä päätöksissä. Tämän johdosta ehdotamme seuraavia muutoksia hallituksen esitykseen:

[] §

Ylikansallisia vaikutuksia omaavat luonnonsuojelutoimet Merenkurkun alueella

Suunniteltaessa ja valmisteltaessa luonnonsuojelutoimia, joilla voi olla ylikansallisia vaikutuksia Merenkurkun alueella, tulee luonnonsuojelun valtion viranomaisten varata Ruotsin viranomaisille mahdollisuus lausua suunnitelmista, ehdotuksista luonnonsuojeluohjelmiksi tai niiden muuttamiseksi, esityksistä suojelupäätöksiksi sekä luonnonsuojelualueiden perustamista koskevista ehdotuksista.

[] §

Merenkurkun alueen erityispiirteiden huomioiminen

Merenkurkun aluetta koskevissa luonnonsuojelusuunnitelmissa, luonnonsuojeluohjelmissa ja näiden täytäntöönpanossa sekä suojelualueita ja laaja-alaisempia suojelukokonaisuuksia koskevassa päätöksenteossa tulee varmistaa, etteivät luonnonsuojelulliset ratkaisut vaaranna Merenkurkun alueen elinkeinojen elinvoimaisuutta, olemassa olevia ja tulevia liikenneyhteyksiä, energiahuollon alueidenkäyttö- ja yhteystarpeita, kalastuksen ja kalankasvatuksen tarpeita, matkailua, saariston virkistyskäyttöä sekä rantarakennuspaikkojen käyttöä.

52 §

Valtion muun luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset

6 momentti

Perustamisasetuksella voidaan säätää Puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoiminnasta sellaisella valtion muulla luonnonsuojelualueella, johon Puolustusvoimilla on käyttöoikeus, ja muutoinkin muuhun luonnonsuojelualueeseen kuuluvalla vesialueella, jos toiminta ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Perustamisasetuksella voidaan säätää myös lentotoiminnan ja merenkulun turvalaitteiden sijoittamisesta ja kunnossapidosta sekä muista vastaavista viranomaisen toimenpiteistä valtion muulla luonnonsuojelualueella sekä säätää elinkeinotoiminnan, energiantuotannon, kalastuksen, kalankasvatuksen, matkailun, virkistyskäytön, tien, johdon ja kaapelin rakentamisen, ojan kaivamisen, vesikulkuväylän ruoppaamisen ja muun vastaavan toimenpiteen sallimisesta valtion muulla luonnonsuojelualueella, jos toimenpiteet eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Perustamisasetuksella voidaan sallia myös tulevat tarpeet, joiden tarkempi sijoittuminen suojelualueella ei asetusta säädettäessä vielä ole tiedossa, mikäli tämä ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Perustamisasetuksella voidaan lisäksi säätää saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteuttamisen kannalta välttämättömien rakennusten ja rakennelmien sallimisesta saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevalla valtion muulla luonnonsuojelualueella, jos sillä ei vaaranneta alueen perustamistarkoitusta.

Pohjanmaan liitto

Mats Brandt mats.brandt@obotnia.fi

Maakuntajohtaja

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta, mmv(at)eduskunta.fi